

➤ احمد جمال پاشا (ردیف جلو، نفر نخست از سمت راست) در میان برخی صاحب‌منصبان نظامی عثمانی و متحدان آن در جنگ جهانی اول (او بر آن بود تا عباس افندی را به سبب جاسوسی اعدام کند).

سیدمقداد نبوی رضوی

پژوهشگر تاریخ اندیشه دینی، او عضو هیئت مشاوران پروژه «دنیای زنان در عصر قاجار» به سرپرستی افسانه نجم‌آبادی استاد دانشگاه هاروارد بوده است.

مقدمه

نگاه ناصواب حکومت عثمانی به عباس افندی، در سال‌های پایانی حیات او، یکی از روایت‌هایی است که بارها در آثار گوناگون بهائیان آورده شده و سبب توطئه مخالفان او یاد شده است. این مکتوب - که صورت مبسوط و مستندش در پیوست چهارم کتاب تاریخ بی غرض به چاپ رسیده - بر آن است تا به تحلیل روایت‌های گوناگون در این باره پرداخته و رابطه عباس افندی را با یهودیان مهاجر به فلسطین و دستگاه پادشاهی بریتانیا تا اندازه‌ای موشکافی کند.

روایت عثمانی‌ها از همکاری عباس افندی با یهودیان (۱۳۰۹ ق)

قدیمی‌ترین روایت تاریخی گویای آن ارتباط که این پژوهش بر آن آگاه است گزارشی است که در سال ۱۳۰۹ ق برای اسلامبول فرستاده شده است. این گزارش - که تصویرش اینجا آورده شده - گویای آن است که عباس افندی، همراه با دوتن از صاحب‌منصبان عثمانی، در فلسطین برای کسب ثروت زمین‌های اعراب ناتوان و تنگدست را با قیمت کم می‌خرید و باقیمت بالا به یهودیان مهاجر می‌فروخت:

... و اکنون عباس افندی ایرانی که در عکاداری ثروت قابل توجهی است و با نفوذش قادر به انجام هر کاری است، با هم‌فکرانش، مصطفی (رئیس بلدیة حیفا) و نجیب افندی - که اکنون جزء اعضای محکمه است - متحد شده، هر بار زمین‌های افراد ناتوان را به قیمت خیلی ارزان می‌خرند و بعد از آماده‌سازی باقیمت‌های فاحش به یهودیان و اجنبی‌ها می‌فروشند و کسب ثروت می‌کنند ...

همان‌گونه که گفته شد، این گزارش به حدود سال ۱۳۰۹ ق (۱۸۹۳ م) بازمی‌گردد. در پایان این سال بود که بهاء‌الله درگذشت و عباس افندی زعامت بهائیان را به دست گرفت؛ بنابراین، در صورت پذیرش درستی مواد این گزارش، باید گفت که او از سال‌های پایانی حیات بهاء‌الله با یهودیان مهاجر به فلسطین مرتبط شده بود.

تصمیم حکومت عثمانی بر اعدام عباس افندی (حدود تقریبی ۱۳۱۸ ق)

در مکتوبات عباس افندی، از تصمیم

عباس افندی بریتانیا و صهیونیسم

چگونه روابط عباس افندی با بریتانیا و یهودیان مهاجر تاریخ فلسطین را شکل داد؟